

Kendelse

afsagt den 17. december 2018

Sag nr. 2018-80-0144

[Klager]

mod

Weekendavisen

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”*[Skolens tidligere navn], genbesøgt*”, der blev bragt i Weekendavisen og på weekendavisen.dk den 22. juni 2018, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at Weekendavisen har krænket hendes privatliv ved at have bragt skadelige og krænkende oplysninger om hende samt over utilstrækkelig forelæggelse.

1 Sagsfremstilling

Weekendavisen bragte den 22. juni 2018 artiklen ”*[Skolens tidligere navn], genbesøgt*” i den trykte udgave af avisen, sektion 1, side 5, med underrubrikken:

”Børn af Vesterbro. ”Min gamle klasse var en helt særlig blanding af børn af fremmedarbejdere, flygtninge, enlige mødre, misbrugere og venstreorienterede evighedsstuderende. Selvfølgelig var der også børn af helt almindelige familier, men de var i absolut mindretal.” [Journalisten] mødtes forleden med sine tidligere klassekammerater.”

Af artiklen fremgik blandt andet følgende:

”Jeg kan genkende alle mine klassekammerater, da jeg lader blikket glide rundt om cafébordet. [Fornavn A] er blevet bred som en bodybuilder, [Fornavn B] har fået en lille mave. [Fornavn C] har fået sorte tatoveringer, men ellers ligner de sig selv. Vi gik ud af 9. klasse fra [Skolens tidligere navn] i 1992. En sommeraften for 26 år siden blev der holdt translokation og sagt farvel. Vi fumlede med vores eksamensbeviser og vidste ikke, hvad vi skulle sige. Vi havde delt en barndom og en pubertet. Skolen havde været det eneste, vi havde til fælles. Nu var den slut.

”Vi ses,” sagde vi dengang og gav ikke engang hinanden et knus.

Nu omfavner vi hinanden, da vi møder hinanden på cafeen på Enghave Plads. Vi er vokset op i et kvarter, som ikke længere eksisterer. Vi kender disse gader, men hverken Istedgade eller Enghave Plads ligner sig selv. Væk er Yvones Video, smukke Mustafas pizzabutik, og Solosko, som kun solgte billige gårdsangersko og lange sorte luderstøvler. I dag er kvarteret befolket af dyre modebutikker, smarte spisesteder og smukke mennesker, som kører deres lyslokkede børn rundt i en Christianiacykel og siger, at de elsker Vesterbros mangfoldighed. Vores gamle skole er blevet omdøbt til [Skolens nuværende navn]. Den har præget os for livet.

[...]

I dag er det et decideret rigmandskvarter, men dengang var det hjemsted for Vesterbros kreative klasse. De fleste af min fars naboer sendte deres børn på flippede fri-skoler langt fra Vesterbro, men min far var VS'er og principfast. Da jeg flyttede over til ham i sjette klasse, startede jeg selvfølgelig på [Skolens tidligere navn].

[...]

Faktisk er det gået os godt. Det konstaterer vi med stolthed, da vi rejser os op og fortæller, hvad vi hver især har lavet i de sidste 26 år. [Fornavn D] er blevet læge, [Fornavn E] er salgschef, [Klager] er folkeskolelærer, [Fornavn F] har sin egen køreskole, [Fornavn G] blev ingeniør. De fleste har fået en uddannelse. Alle er i arbejde. Alle har fået familie. Mange af mine gamle klassekammerater er blevet forældre tidligt. Enten fordi der var en pige fra "landsbyen", som ventede, eller fordi en opvækst med alkoholiserede forældre gjorde det påtrængende selv at skabe en familie. De taler med stolthed om deres børn, som allerede er godt i vej.

På vores helt egen måde er vores klasse faktisk et godt eksempel på, at forskerne har ret, når de taler om "klassekammerateffekten", som et argument for den blandede folkeskole. Børn af højtuddannede trækker de andre med op. Det er nemmere at starte i gymnasiet, når de andre også gør det.

Dengang talte en del af drengene "perkerdansk". I dag er det kun [Fornavn B], som stadig har lidt accent. Han flyttede til Vesterbro fra en kurdisk landsby, da han var 13, og gik ud af 10. klasse med bundkarakterer i mundtligt og skriftligt dansk.

"Jeg har arbejdet hårdt," siger han til os, mens han fortæller om alle de ufaglærte jobs og om årene, hvor han var ude i "noget rod", og om det rengøringsfirma, som han startede til sidst. Nu bor han med sin kone, sine tre børn og sine gamle forældre i en lejlighed på 133 kvadratmeter. Forældrene er ved at være demente, og han er også selv træt, men børnene får ham til at smile stolt.

"Min datter arbejder som revisor, og min søn går i gymnasiet," siger han og sender mig et smil: "Min yngste datter går i 8. klasse. Hun er ligesom dig, [Journalisten]. Hun kæfter altid op." Jeg tilbyder med det samme, at datteren kan komme i praktik hos mig på avisen, men [Fornavn B] ryster på hovedet. "Nej, hun vil være dommer." Vi kan skimte vores gamle skole, da vi sætter ud på pladsen. Ingen af os bor længere på Vesterbro. "Vi havde ikke råd til at købe noget større her," siger [Klager], som var en af de sidste, som flyttede fra kvarteret. Nu bor vi i Sydhavnen, Hvidovre, Brønshøj og Valby. Det er heller ikke mange af mine klassekammeraters forældre, som har fået noget ud af den boligboble, som i dag svæver over byen. De fleste boede til leje og flyttede under byfornyelsen. Kun [Fornavn G] og [Fornavn H]s forældre har tjent

millioner på de billige lejligheder, som de købte engang i slutningen af 1980erne. Det er dem vel undt.

[...]

Jeg var nervøs, da jeg skulle møde mine gamle klassekammerater, for hvad skulle vi egentlig sige til hinanden? Men den rå ærlighed, som vi voksede op med, slår igennem, så snart vi åbner munden. En af pigernes lillebror er blevet stofmisbruger, [Fornavn H] har tabt 50 kilo, jeg er blevet skilt, og [Fornavn A] har en datter i Jylland, som er en ”smutter”. I denne flok tager vi det for givet, at livet er svært, og at man ikke behøver at skjule det. Tonen er så forskellig fra alle sammenkomsterne i middelklassen, som går med at diskutere opskriften på ”det gode liv”, og hvorvidt man lever op til den standard. Det slår mig pludselig, hvorfor jeg faktisk holdt af at gå på [Skolens tidligere navn]. Vi var så forskellige, at der var plads til at være sig selv. Et sted, hvor der ikke hersker fælles normer, behøver ikke blive normløst. Det kan også bare blive tolerant.

”Min søns klasselærer klagede over, at han var for fræk, så sagde jeg, at vi da også overvejede at sende ham på genopdragelsesrejse til Pakistan,” fortæller [Fornavn E] og forklarer, hvordan læreren var lige ved at ringe til de sociale myndigheder på grund af hans joke. ”Bagefter skældte min kone ud. Hun syntes, at jeg var så pinlig.” Vi flækker af grin. Det fryder os stadigvæk, når der bliver kørt rundt med lærerne. Jeg kigger rundt på [Fornavn C], [Fornavn E], [Fornavn D], [Klager], [Fornavn B], [Fornavn H], [Fornavn G], [Fornavn I], [Fornavn A] og [Fornavn F] og holder af dem alle sammen. Siden vi gik ud af skolen, har Danmark været besat af diskussionen om, hvorvidt lidt over halvdelen af mine gamle klassekammerater er danske eller ej. Ingen er nået til en konklusion. Heller ikke dem selv. Jeg ved én ting: De er fra Vesterbro. Det er jeg også.”

Nederst i artiklen var der indsat et klassebillede i hele sidens bredde, hvoraf det fremgik, at der er tale om ”[Skolens tidligere navn] 7.U 89/90”. Til billede var der indsat følgende billedtekst:

””Mine år på [Skolens tidligere navn] var anskuelsesundervisning i alle de dilemmaer og konflikter, som den uendelige integrationsdebat siden blev så optaget af”, [Journalisten], iført hat, nummer 2 fra venstre, øverst.”

Artiklen blev desuden bragt med enslydende titel og indhold samme dag på Weekendavisens hjemmeside weekendavisen.dk.

[Klager]s klage over artiklen er modtaget i Pressenævnet den 24. juni 2018.

Efter offentliggørelsen

Weekendavisen bragte den 29. juni 2018 en beklagelse på side 13 i den trykte udgave af avisen, hvoraf følgende fremgik:

”Beklagelse.

Som illustration til erindringsartiklen ”[Skolens tidligere navn], genbesøgt” i 1. sektion side 5 i sidste uge bragte Weekendavisen et skolefoto fra 1989 af [Journalisten]s klasse. Vi burde have indhentet samtykke fra de klassekammerater, der optrådte på fotoet, før vi offentliggjorde det. Det beklager vi. Red.”

Beklagelsen blev bragt under spalten ”Opinion” nederst i yderste højre spalte.

Artiklen er efterfølgende redigeret. Artiklens tekstindhold er det samme som den oprindelige artikel, men klassebilledet er erstattet af et billede af [Skolens tidligere navn]. Til billedet er der indsat følgende tekst:

”[Skolens tidligere navn] lå i et kvarter, som ikke længere eksisterer. Nu hedder den [Skolens nuværende navn], og hverken Istedgade eller Enghave Plads ligner sig selv. Arkivfoto: [Fotograf].”

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

God presseskik

Privatlivets fred og forelæggelse

[Klager] har anført, at Weekendavisen ved at bringe artiklen ”[Skolens tidligere navn], genbesøgt” har overtrådt de vejledende regler om god presseskik. I artiklen er hun omtalt som ”[Klager]” og afbilledet på et klassebillede, hvoraf det fremgår, at der er tale om 7.U, årgang 89/90 på [Skolens tidligere navn].

[Klager] har oplyst, at artiklen indeholder både et citat af hende, ligesom hun er afbilledet på et klassebillede, hvilket hun mener er i strid med B.1 i de vejledende regler om god presseskik. Følgende fremgår af artiklen ”*Ingen af os bor længere på Vesterbro. ”Vi havde ikke råd til at købe noget større her,” siger [Klager].*” [Klager] har oplyst, at hun har boet på Vesterbro hele sit liv og stadig har en stor bekendtskabskreds fra dengang, der omfatter de årgange, der gik på skolen samtidig med hende, og at skolen dengang var en lille skole. Hun har i forelæggelse heraf anført, at hun ikke fremstår anonym. [Klager] har desuden anført, at hun på ingen måde skammer sig over at være nødsaget til at flytte på grund af manglende økonomiske midler, men at der er tale om en personlig oplysning, som hun helst undgår at dele, da den samtidig bliver en fortælling om hendes tre børns livsvilkår.

[Klager] har anført, at hun deltog i en brunch i en privat sammenhæng, hvor en tidligere klassekammerat, der nu er journalist, opfordrede til en runde, hvor alle kunne fortælle lidt om deres liv, og da hun fortalte hendes klassekammerat om sin boligsituation, gjorde hun det til en privatperson og ikke til ”et journalistisk projekt”. [Klager] har oplyst, at hun anser den pågældende handle måde som værende i strid med B.6 i de vejledende regler om god presseskik, hvoraf det fremgår, at man ved indsamling af eller offentliggørelse af information, bør andres tillid, følelser, uvidenhed mv. ikke udnyttes.

[Klager] har oplyst, at journalisten efterfølgende sendte en besked i en "privat tråd" til deltagerne fra klassen, hvoraf følgende fremgik:

"Kære gamle klassekammerater. Min redaktør blev vildt interesseret, da jeg fortalte om vores møde i lørdags. Nu har jeg skrevet en lille ting om Vesterbro, vores klasse og hvor dejligt det var at se jer. Den kommer i på fredag".

I forlængelse heraf har [Klager] anført, at hun, da hun læste meddelelsen, forventede, at journalisten ville udvise respekt for sine gamle klassekammeraters privatliv, og at såfremt, der skulle skrives noget om hende, ville hun få det forelagt til godkendelse inden offentliggørelsen i overensstemmelse med A.3 i de vejledende regler om god presseskik.

Afslutningsvis har [Klager] anført, at journalistens fremgangsmåde påvirker den tillid hun har til, at hendes følsomme personoplysninger er beskyttet, når hun i privat sammenhæng er i selskab med en journalist, og at det i sidste ende handler om tillid til pressen.

2.2 Weekendavisens synspunkter

God presseskik

Privatlivets fred og forelæggelse

Weekendavisen har oplyst, at der er tale om et personligt erindringsessay – hvilket tydeligt fremgår – hvor der traditionelt er videre rammer for citater og medvirkendes samtykke end reportagejournalistik, men at citaterne naturligvis fortsat skal være korrekte, og de vejledende regler om god presseskik overholdes.

Klassens "reunion" danner udgangspunkt for en lang række minder om Vesterbro og journalistens skolegang, samt refleksioner over byudvikling og integrations- og uddannelsespolitik. Uddrag af samtalerne fra sammenkomsten anvendes til at skabe et stemningsbillede fra mødet. Weekendavisen har hertil anført, at samtlige af de medvirkende klassekammerater kun er nævnt ved fornavn. En enkelt persons livshistorie er beskrevet mere grundigt, og her har journalisten indhentet tilladelse.

For så vidt angår det påklagede citat "*Vi havde ikke råd til at købe noget større her*", siger [Klager], har Weekendavisen anført, at dette ikke fortæller nogen yderligere historie om [Klager], men kaster lys over byudviklingen med dyrere lejligheder. Citatet indgår i en længere beskrivelse af prisudviklingen, hvor det eksplicit nævnes, at en lejlighed på 53 m² koster over 2,5 millioner kroner idag. Udover det nævnes at "[Klager] er folkeskolelærer", er citatet det eneste, hvor [Klager] optræder.

Weekendavisen har anført, at citatet efter Weekendavisens opfattelse ikke er egnet til at skade [Klager]s "personlige anseelse", ligesom det ikke kan virke skadeligt, krænkende eller agtelsesforringende. Der er desuden ikke er tale om særligt følsomme personoplysninger.

Weekendavisen har for så vidt angår klassebilledet anført, at der er tale om et billede fra 1989, hvorpå journalisten selv optræder. Weekendavisen erkender, at et klassebillede skal

opfattes som et privat portrætfoto, hvorfor Weekendavisen burde have indhentet tilladelse hos de afbildede til at bringe dette. Weekendavisen har oplyst, at Weekendavisen har beklaget dette i Weekendavisen den 29. juni 2018.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Ulrik Holmstrup og Marlene Borst Hansen.

God presseskik

Privatlivets fred og forelæggelse

[Klager] har klaget over, at Weekendavisen har krænket hendes privatliv ved at have bragt et klassebillede fra 1989, ved at nævne hendes stilling samt ved at have bragt et citat af hende omhandlende hendes økonomiske situation. [Klager] har desuden klaget over manglende forelæggelse.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1 Det følger videre af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A.3.

Redigerede indlæg er efter Pressenævnets opfattelse omfattet af medieansvarsloven og dermed underlagt de presseetiske regler. Som redigerede indlæg anses også indlæg, der er trykt i mediet og/eller lagt op på mediets hjemmeside af redaktionen, eller er skrevet af journalister eller skribenter, der er tilknyttet et medie omfattet af Pressenævnets kompetence, uanset om indlægget indholdsmæssigt har været gennemgået af en redaktion. Pressenævnet finder, at den påklagede artikel må betragtes som en artikel skrevet af en af mediets skribenter og dermed en redigeret artikel, der er omfattet af medieansvarsloven og dermed af Pressenævnets kompetence.

Af artiklen fremgår det blandt at:

”Vi kan skimte vores gamle skole, da vi sætter ud på pladsen. Ingen af os bor længere på Vesterbro. ”Vi havde ikke råd til at købe noget større her,” siger [Klager], som var en af de sidste, som flyttede fra kvarteret.”

Og:

”Faktisk er det gået os godt. Det konstaterer vi med stolthed, da vi rejser os op og fortæller, hvad vi hver især har lavet i de sidste 26 år. [Fornavn D] er blevet læge,

[Fornavn E] er salgschef, [Klager] er folkeskolelærer, [Fornavn F] har sin egen køreskole, [Fornavn G] blev ingeniør.”

Til artiklen var der indsat et klassebillede, hvor af det fremgår, at der er tale om ”[Skolens tidligere navn] 7.U 89/90”.

Pressenævnet finder, at omtale af skolegang og byudvikling på Vesterbro er i offentlighedens interesse.

Pressenævnet finder, at der som udgangspunkt ikke er en sådan almen interesse knyttet til offentliggørelsen af klassebilleder, at de kan bringes uden samtykke. Det gælder ikke mindst, hvor både årgang, klasse og skole fremgår af billedet.

Det er generelt Pressenævnets opfattelse, at et gyldigt samtykke skal være frivilligt, specifikt og informeret, så personen, der udtaler sig, har en viden om, i hvilken sammenhæng vedkommende medvirker i artiklen.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Weekendavisen forud for offentliggørelsen henvendte sig via en besked i en ”privat tråd” til de af hendes tidligere klassekammerater, der deltog i genforeningen, herunder [Klager]. Journalisten oplyste følgende:

”Kære gamle klassekammerater. Min redaktør blev vildt interesseret, da jeg fortalte om vores møde i lørdags. Nu har jeg skrevet en lille ting om Vesterbro, vores klasse og hvor dejligt det var at se jer. Den kommer i på fredag”

Efter det oplyste har [Klager] ikke besvaret Weekendavisens henvendelse. Det bemærkes i den forbindelse, at indholdet af beskeden fra Weekendavisen ikke vil være tilstrækkeligt til at indhente et informeret samtykke, idet det ikke fremgik af beskeden, hvilke oplysninger om [Klager], der ville fremgå af artiklen. Nævnet udtaler på denne baggrund kritik af Weekendavisen for ikke at have indhentet [Klager]s samtykke til brug af klassebilledet.

At Weekendavisen den 29. juni 2018 bragte en beklagelse på side 13 i den trykte udgave af avisen og efterfølgende fjernede klassebilledet i online-versionen af artiklen, kan ikke føre til andet resultat. Som sagen er oplyst for Pressenævnet, blev beklagelsen kun bragt i den trykte udgave af Weekendavisen, og ikke i onlineversionen på Weekendavisens hjemmeside weekendavisen.dk.

For så vidt angår citatet af [Klager], finder nævnet, at der er tale om oplysninger, der er egnet til at være skadelige eller krænkende for [Klager]. Weekendavisen burde derfor have forelagt hende oplysningerne, inden disse blev bragt. Nævnet udtaler på denne baggrund kritik af Weekendavisen for manglende forelæggelse.

Offentliggørelse af nævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Weekendavisen og weekendavisen.dk at offentliggøre nævnets kendelse i den løbende nyhedsstrøm på weekendavisen.dk og i papirudgaven med følgende tekst til en illustration af nævnets logo:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Weekendavisen

[underrubrik]

Weekendavisen får kritik for at have bragt et klassebillede uden samtykke og for manglende forelæggelse.

[tekst]

Weekendavisen bragte i juni en artikel om byudviklingen og journalistens skolegang på Vesterbro. Artiklens overskrift lød ”[Skolens tidligere navn], genbesøgt”. En klassekammerat har klaget til Pressenævnet over, at artiklen indeholder oplysninger om hende, der krænker hendes privatliv samt over manglende forelæggelse. Pressenævnet finder, at Weekendavisen har bragt oplysninger, der kan være skadelige eller krænkende for den pågældende. Nævnet udtaler derfor kritik af Weekendavisen for ikke at have indhentet samtykke forud for brug af klassebilledet samt for manglende forelæggelse.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

For så vidt angår offentliggørelse af nævnets kendelse i papirudgivelsen skal offentliggørelse ske snarest i den første eller en af de første udgaver, der offentliggøres efter nævnets kendelse.

Offentliggørelse skal ske på det sted i mediet, hvor mediet har oplyst at ville offentliggøre kritik fra Pressenævnet. Har mediet ikke en fast rettelsesspalte, skal offentliggørelse ske på det sted i mediet, der svarer til placeringen af den kritiserede artikel.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes i mediet.

For så vidt angår offentliggørelse af nævnets kendelse på mediets digitale platforme, skal offentliggørelse ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik. Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.